
3 1761 06585367 3

Українська Академія Наук.

Найголовніші правила українського правопису.

Передрук з Київського Видання 1921. року.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

Українська Академія Наук.

Найголовніші правила українського правопису.

Передрук з Київського Видання 1921. року.

Видання Волинського Кооперативного Видавництва.

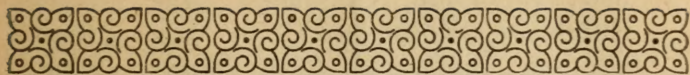
Рівне на Волині — 1921.

Друкується як офіційно-ухвалене (Спільним Зібранням Академії 17. V. і 12. VII. 1919 та 29. XI. 1920 р.) академичне видання.

Неодмінний Секретар Академії,

акад. А. Кримський.

З друкарні А. Кисілевського в Коломиї.

1. Букву *ї* пишемо з початку слова або з початку складу, коли тільки вона вимовляється як *йі*: *ї*дець, *ї*дкий, *ї*дцем, *ї*жа, *ї*жак, *ї*зда, *ї*здити, *її*, *ї*й, *ї*сти, *ї*хати, *ї*хній, Укра*ї*на, тво*ї*ми, мо*ї*, сво*ї*, *Ї*вга, тро*ї*стий.

Після приголосних звуків букви *ї* ніколи не пишемо (хіба що з апострофом, § 4).

2. З початку слова, коли не вимовляється йі, треба писати *і* (а не и): *І*ван, *і*грашка, *і*ду, *і*стина, *І*лля, *і*скра, *і*кавка, *і*м'я, *і*спит, *і*снувати, *і*стота, *і*ти, *І*род, *і*ржа, *І*рпень.

Примітка: але перед *н* можна писати *и*: *ин*ший, *ин*коли, *ин*ей, *ин*оді.

3. Букву *йо* пишемо з початку слова або з початку складу за голосним звуком: *йо*го, *йо*му, *йо*лоп, тво*йо*го, тво*йо*му; після приголосних, за невеликими винятками, треба писати *ьо* (а не йо): л*ьо*х, л*ьо*н, с*ьо*годні, вс*ьо*го, с*ьо*мий.

Винятки: а) в*йо*-в*йо*, роз*йо*йкатися, з*йо*ржитися, солов*йо*вий; б) чужі на-

зви: Вороб*йо*в, Солов*йо*в (але Лі*ньо*в, Коре*ньо*в, Коше*льо*в); в) чужі слова: ку*рйо*з, се*рйо*зний (або ку*рio*з, се*рio*зний) і т. ин.

4. Між губними звуками: *б*, *п*, *в*, *м* і йотованими голосними: *я*, *ї*, *є*, *ю* ставимо протинку (апостроф) ’ (а не ь): б’ю, б’є, б’ється, баб’ячий, безхліб’я, голуб’ята, п’ять, п’ятниця, п’ята, реп’яхи, пуп’янок, пов’язати, в’язи, в’ялий, в’юн, безголов’я, в’ється, в’язнути, м’який, тім’я, вим’я, плім’я, м’ясо, ім’я, м’яло, м’ясниці, рум’яний, на тім’ї, на безриб’ї.

Без апострофа пишуться: с*вя*тий, с*вя*то, різд*вя*ний, морк*вя*ний, ц*вях*, з*вя*зок, роз*вя*зувати, з*вя*зувати, і такі чужі слова, як: *бю*джет, *бю*ст, *бю*ро, *бю*рократ, *Вю*ртемберґ, Бель*вю*, *Мю*ллер, *Мю*льбах, де-*Мю*се, *Мю*рже і инші чужі ймення, де безапострофною буквою *ю* передається німецьке ü та французьке u.

У де-яких словах ставимо апострофа, перед йотованою голосною і після *р*: пір’я, бур’ян, подвір’я (де чути инакшу вимову, ніж у *ря*бий, *ря*сний) і в чужих словах, таких, як: кур’єр, кар’єра, ар’єргард.

Після приростків, що кінчаються

на приголосний звук, перед йотованою голосною ставимо апострофа: з'їхати, під'їхати, в'їхати, об'їхати, з'ясувати, без'язикий, з'єднаний, об'єднаний, з'їсти (і ззісти), роз'яснятти, з'явитися, з'явище, (останнє слово не треба плутати з словом „зявище", що відповідає московському „хайло").

5. Після подвоєних шиплячих звуків: *ж*, *ч*, *ш* на кінці слів пишемо *я*, *ю*: збі*жжя*, клоч*чя*, безгрі*шшя*, роздорі*жжя*, за піч*чю*, цею ніч*чю*, подорі*жжю*.

6. Приголосний звук перед м'яким приголосним сам стає м'яким, але *ь* після нього не ставимо: *сл*ід, *св*іт, со*нц*я, віко*нц*я, *см*іх, *цв*іт, кі*сть*, ми*сл*і, па*нс*ький (хоч вимовляється: *сьл*ід, *сьв*іт, со*нь*ця і т. д.)

Тільки після звука *л*, що стоїть перед м'яким приголосним, треба ставити *ь*: па*льц*я, са*льц*ю, зака*льц*я: між двома *л* не ставиться *ь*: *лл*ється, *лл*яти, І*лл*я, гі*лл*я.

7. Перед шиплячими звуками *н* не м'ягчимо: ме*нш*ий, то*нш*ий, и*нш*ий, кі*нч*ик, па*нщ*ина, га*нч*ірка, ві*нш*увату; але *л* у цім випадку мягчиться: бі*льш*ий, па*льч*ик, бува*льщ*ина.

8. Слова на *-ець* мають на кінці *ь*: післан*ець*, гороб*ець*, молод*ець*.

При одмінюванні слів на *-ець* перед *ц* не треба писати *ь*: післа*ч*ця, на кі*н*ці, о*т*ця, моло*д*цю.

Але коли в таких словах перед *ц* стоїть звук *л*, то тоді *ь* треба писати: па*ль*ця, сма*льц*ю, з зака*льц*ем.

9. У сполученнях *здн* і *стн* зубні звуки д, і т зникають перед *н*: пра*зн*ик, ти*жн*я, пі*зн*о, ко*жн*ий, боро*зн*а, пі*сн*ий, че*сн*ий, капо*сн*ик, напа*сн*ик, пропа*сн*иця, вла*сн*ий, звісний ві*сн*ик, і*сн*увати, суча*сн*ий, водохре*сн*ий, пер*сн*я, ненави*сн*ий, кори*сн*ий, первi*сн*ий.

10. Пишемо сполучення *чн*: безпе*чн*ий, яє*чн*я, серде*чн*ий, Сагайда*чн*ий, пшени*чн*ий, безконе*чн*ий, міся*чн*ий, помі*чн*ий, помі*чн*ик, влу*чн*ий, вдя*чн*ий, зру*чн*ий, ві*чн*ий, нао*чн*ий.

Але завжди пишемо: ру*шн*ик, ру*шн*иця, міро*шн*ик.

11. Приросток *з* (або *із*) перед глухими: *к, т, п, х* змінює своє з на *с*: *ск*азати, *ст*улити, *сп*итати, *сх*илитися, *сх*одитися; перед усіма иншими приголосними приросток *з* (чи *із*) не змінюється: *зб*авити, *зв*ести, *зж*алитися, *зч*арувати, *зч*истити, *зц*ідити, *зц*ілити, *зш*ивати, *зш*иток, *зс*адити, *зс*істи.

Приросток *без* не міняє свого з на с:

без*к*остий, без*п*утній, без*ч*асний, без*т*аланний, без*х*атній, без*ч*естя.

12. Закінчення *-ар* та *-ир* на кінці речівників пишемо *без* ь, навіть коли в родовому відмінкові маємо м'який голосний звук: ц*ар*, кобз*ар*, секрет*ар*, пис*ар*, кос*ар*, лік*ар*, вівт*ар*, манаст*ир*, багат*ир* (род. відм. — царя, кобзаря і т. д.). Так само: зв*ір*, мат*ір*, теп*ер*, не в*ір*, і в середині слів: г*ір*кий, Х*ар*ко, місто Х*ар*ків.

Примітка: але иноді пишуть ці слова і з *ь:* царь, секретарь, писарь.

13. Речівники середнього роду на *-я* (що вийшло з давнього закінчення -іе, чи -ье) і скількись слів жіночого та чоловічого роду на *-я* (що вийшло з давнішого -ія чи -ья) подвоюють приголосний звук перед -я жи*ття*, смі*ття*, бага*ття*, весі*лля*, Поді*лля*, зі*лля*, похмі*лля*, насі*ння*, ході*ння*, воло*сся*, Поро́*сся*, безла*ддя*, безуря*ддя*, моту*ззя*, галу*ззя*, збі*жжя*, роздорі*жжя*, безгрі*шшя*, клоч*чя*, і т. п., знов-же й: су*ддя*, бра*ття*, ста*ття* (з „судія", „братія", „статья"). При відмінюванні таких слів подвоєний приголосний звук залишається перед усіма иншими голосними: жи*ттю*, в жи*тті*, весі*ллю*, на

весі*ллі*, так само як і в відповідних прикметниках (жи*ттє*вий або жи*ттьо*вий) і в зложених словах (жи*ттє*пис).

Губні звуки: *б, п, в, м* і звук *р* у цих випадках не подвоюються: лу*б'я*, безголо*в'я*, сі*м'я*, подві*р'я*, пі*р'я*.

Увага I. На кінці таких слів середнього роду пишемо *-я* (а не -є): життя, сміття, весілля, дарма що по багатьох українських говірках у цих випадках чуємо -є на кінці: життє, сміттє, весіллє, а де-не-де навіть: житє, смітє, весілє.

Увага II. Не треба аналогічно з цими випадками переносити подвоєння на чужі слова та на чужі ймення. Треба писати: Вальян (не Валлян;). Тальяконцо, імброльйо, мільйон, Мольєр, барельєф, Нью-Йорк, Тьєр, Ґотьє, цеб-то з однією приголосную буквою та з ь; а в таких словах, як ад'юнкт та кон'юктура, пишеться апостроф, а не ь.

14. Речівники середнього роду, що походять од дієслів на -увати, -ювати, затримують звук *у, ю*, (а не о, е,), коли на них

нема наголосу: будува̀ння, дарува́ння, царюва̀ння, раюва̀ння, горюва́ння.

15. У родовому одмінкові множини пишемо закінчення *-ей* (а не -ий): люд*ей*, ноч*ей*, кон*ей*, грош*ей*, гост*ей*, кост*ей*.

16. У давальному відмінкові однини в словах чоловічого роду твердої одміни треба писати закінчення, *-ові*, а в словах м'якої одміни *-еві:* батьк*ові*, козак*ові*, кон*еві*, учител*еві*, гост*еві*, кобзар*еві*, манастир*еві*, цар*еві*, учн*еві*, товариш*еві*, нож*еві*, родич*еві*, панич*еві*, купц*еві*, молодц*еві*, сонц*еві*, Васил*еві*.

Слова на *-й* мають закінчення *-єві*: кра*єві*, ра*єві*, га*єві*.

На кінці в цих закінченнях пишемо *-і*, а не *и*.

Примітка: До твердої одміни належать речівники з закінченнями на твердий звук, а до м'якої — речівники на -ь, -й, -я, -є, на шиплячий -ж, -ч, -ш, -щ, і ті слова на -ар, -ир, що в родовому відмінкові мають на кінці -я.

17. У словах чоловічого і середнього роду в орудному відмінкові однини в твердій одміні треба писати *-ом*, а в м'якій *-ем*: стол*ом*, кон*ем*, пол*ем*, Васил*ем*, нож*ем*, ме-

чем, ков*шем*, бор*щем*, гос*тем*, крав*цем*, учите*лем*, уч*нем*, ца*рем*, кобза*рем*, товари*шем*.

У словах жіночого роду в такому разі в твердій одміні треба писати *-ею*, а в м'якій одміні *-єю*: водо*ю*, зем*лею*, попа*дею*, молоди*цею*, їж*ею*, сте*лею*, ду*шею*, кру*чею*, пу*щею*, ту*чею*, ба*нею*, піс*нею*, ля*лею*, виш*нею*, череш*нею*.

Слова на *-й* мають закінчення *-єм*: кра*єм*, ра*єм*, га*єм*, ро*єм*, колі*єм*.

> *Примітка*: Пам'ятати треба, що в прикметниках пишеться в таких випадках тільки закінчення -ою: синьою, третьою, чужою, иншою, старішою.

18. У словах чоловічого роду, що кінчаться на *-ж*, *-ч*, *-ш*, *-щ*, у називному та знахідному відмінкові множини треба писати *-і*: но*жі*, пани*чі*, товари*ші*, гро*ші*, ку*щі*. Так само — в словах жіночого роду типу: радо*щі*, трудно*щі*, молодо*щі* і т. ин. (що ніби являються множиною для слів на -ість: радість).

19. У словах жіночого роду, що кінчаться на *-жа*, *-ча*, *-ша*, *-ща*, в родовому, давальному та місцевому відмінкові однини та в називному і знахідному відмінкові множини треба

писати *-і:* великої калю*жі*, на високій кру*чі*, чистій ду*ші*, солодкі гру*ші*, лев'ячі па*щі*

20. У словах жіночого роду, що кінчаться на приголосний звук, треба писати в родовому відмінкові однини *-и*, а в давальному й місцевому однини та називному й знахідному множини треба писати *-і*; напр. род. відм. — з ноч*и*, коло печ*и*, з подорож*и*, цієї сол*и*, нічної тін*и*, без сповід*и*, без відповід*и*, з радост*и*, до смерт*и*; дав. відм. та місцев. — дрібній сол*і*, в тін*і*, у ноч*і*, в печ*і*.

Виняток — в осени.

21. Прикметники на *-éвий* (з наголосом на є), не міняють цього *е* на ьо: вишнéвий, смушèвий, тижнèвий, грушéвий, Василéвий, сажнéвий, дешéвий; коли-ж *е* без наголосу, то воно може змінюватися на *ьо*: поль*о*вий, лой*о*вий, грошовий.

22. У закінченні прикметників *-ський, -цький* пишемо *ь* після *с, ц*: баб*сь*кий, брат*сь*кий, пан*сь*кий, люд*сь*кий, Томашів*сь*кий, коза*ць*кий, тка*ць*кий, німе*ць*кий, молодецький.

23. У другому ступені прикметників пишемо *-іший* (а не -ійший): стар*іший*, мил*іший*.

24. Однаково добре пишемо: гарн*е*с*е*нький і гарн*і*с*і*нький, біл*е*с*е*нький і біл*і*с*і*нький

(але не гарнісенький, не білісенький).

25. У літературному українському письмі переважно вживається форми займенника *цей*, *ця*, *це*, рідше сей, ся, се.

26. Частoчку *-ся* треба писати вкупі з дієсловом: прос*ить*ся, нос*иться*, бер*еться*.

27. У дієсловах, у другій особі однини теперішнього та майбутнього часу, пишемо *-шся* (а не -сся, або -ся): суд*ишся*, вод*ишся*, боятиме*шся*.

28. У дієсловах, у третій особі однини й множини теперішнього та майбутнього часу, пишемо -ться (а не -цця, або -ця): суд*иться*, суд*яться*, губ*иться*, губл*яться*, заборонює*ться*, братиме*ться*, боятиму*ться*.

29. У дієсловах треба писати наросток *-увати*, *-ювати* (а не -овати, -евати: купувати, танц*ю*вати, гор*ю*вати.

Дієприкметники від цих дієслів мають закінчення *-ований*, *-ьований*, коли наголос падає на о: купóваний, збудóваний, подарóваний, вторгóваний, схвильóваний, але пишемо *-уваний*, *-юваний*, коли наголос не падає на склад перед -ва-: вибуд*у*ваний, виторг*у*ваний, вигор*ю*ваний.

30. Закінчення *-ство*, *-ський* додаємо

просто до пня: бра*тський* — бра*тство*; ба*бський* — ба*бство*; сирі*тський* — сирі*тство*.

Коли ці закінчення додаємо до пня після звуків *к*, *ч*, *ць*, то тоді пишемо *-цький*, *-цтво*; коза*цький* — коза*цтво*; тка*цький* — ткацтво, молоде*цький*, лове*цький* — лове*цтво*.

31. У літературному письмі однаково вживається *від* і *од* (але не от): *від* тебе, *од* тебе (але не от тебе).

32. У причасниках пишемо одно *н* (а не два): зробле*н*ий, спече*н*ий, зваре*н*ий, запроха*н*ий, закоха*н*ий, вистruга*н*ий, поора*н*ий.

У прикметниках пишемо два *нн*: спасе*нн*ий, невблага*нн*ий.

Правопис чужих слів в українській мові.

1. Чужі слова треба писати по можливості так, як вони вимовляються в своїй мові: до*к*тор, гувер*н*ер, до*к*трин*е*р, фельдш*е*р, адв*о*кат, х*о*лера, в*о*кзал, кап*і*тан, к*а*пітал.

2. Звук *g* у чужоземних словах передаємо через *ґ*: *ґ*імназія, теле*ґ*раф, *ґ*енерал, *ґ*азета, терміноло*ґ*ія, психоло*ґ*ія.

Але в чужих призвищах точно одрізняємо *g* од *h*: *Гюґо* (Hugo), *Ґутгейль*, *Ґріґ*, *Г*артман.

3. У чужих словах звук *л* на письмі здебільшого не м'ягчимо, цеб-то пишемо по *л* букви: *а*, *е*, *о*, *у*, а не: я, є, ьо, ю: *кла*-са, п*ла*н, *ла*вровий, *ла*нтух, *ла*тинський, но-ве*ла*, бі*ле*т, *ле*гальний, *ле*генда, *ле*гіон, *ле*кція, *ло*гіка, ф*ло*та, фі*ло**ло*гія, ана*ло*гія, *ло*яльний, *ло*зунг. *Лу*зітанія, к*лу*б.

Сюди не стосуються такі слова, як: ре*льє*фний, баре*льє*ф, *льє* (франц. миля — lieu), мі*льйо*н, бу*льйо*н, де ь вийшло з і.

Тільки в декількох нечислених словах, що дійшли до нашої мови через польське посередництво, ми маємо м'яке л, напр: п*ля*шка, к*ля*мка, *ля*да, *ля*мпа, канце*ля*рія, *льо*х, або ще: *ілю*мінація, і*лю*страція (останні не без французького впливу: illustration, illumination).

4. Звук *ф* у чужих словах, недавно взятих і в нашій мові ще не зукраїнізованих, передаємо через *ф* (а не хв): *ф*орма, *Ф*ранція, *ф*абрика, *ф*інанси, *ф*ілологія, *ф*ос*ф*ор, мані*ф*ест, о*ф*іцер, *ф*аховий, *ф*акт, *ф*асон, *ф*а-

єтон, *ф*амілія, *ф*антазія, *ф*арба, *ф*ортуна, *ф*ілосо*ф*.

У словах, недавно або не дуже давно взятих, чуже *ϑ*, *th* на письмі передаємо через *т* (не через ф): ка*т*едра, А*т*ени, ор*т*ографія, мі*т* (міф), ана*т*ема, апоф*т*егма, Борис*т*ен, логари*т*м, ари*т*метика, па*т*ос, Пі*т*агор, е*т*ер і т. ин.

Здебільша те саме правило прикладається й до слів та до ймень, давно взятих, напр.: *Т*еофан, *Т*еодосій, (або Тодос). Але є скількись слів цієї категорії, де пишеться *ф* або *хв*, а иноді й *х:* *Ф*едір або *Хв*едір (рідше Тодір); Тимо*хв*ій або Тимо*ф*ій. (рідше Тимотей), гора А*ф*он (рідше Атос),. *Х*ома. Коли такі ймення відносяться до людей західньої Європи, а не до українців, то треба писати тільки *т:* *Т*ома Аквінський (а не Хома).

5. У чужих словах не подвоюється приголосний звук: кла*с*а, ма*с*а, ка*с*а, шо*с*е, проце*с*, профе*с*ор, су*б*ота, гру*п*а, су*ф*ікс, ко*м*ісар, ко*м*ісія, ко*м*уна, ко*м*уніст, інте*л*ігент. і*л*юстрований; тільки звук *н* подвоюємо в отаких словах: ма*нн*а, па*нн*а, ва*нн*а, Га*нн*а, бо*нн*а.

Але у власних назвах, здебільша лиш чужоземних (винятково в своїх), та в словах з церковної мови подвоюємо приголосний звук згідно з вимовою чужоземців: Е*дд*а, Мі*лл*ер, Мю*лл*ер. Га*нн*ібал, А*нн*ам, Коле*сс*а, Ме*кк*а, а*вв*а, ра*вв*і, оса*нн*а.

Увага: В таких випадках треба вважати тільки на справжню вимову у чужоземців, а не на їхню графіку. Через те не пишемо двох приголосних у французьких іменнях: Де-Бюсі, Брюсель Франшвіль, Мюзета, Ґарона, та з другого боку залишаємо подвійні приголосні в італійських іменнях: Ріґоле*тт*о, Па*тт*і, Страде*лл*а, Та*сс*о. Пишучи німецьке Мюллер з двома лл, рівночасно пишемо: Рюкерт, Гофман (Rückert, Hoffman), бо й самі німці так вимовляють.

6. Початкове *е* в чужих словах передаємо так: а) у словах давніх і часто вживаних, де воно вимовляється як йе, через *є*: *є*вангелія, *є*вангеліста, *Є*гипет, *є*зуїт, *є*ретик, *Є*русалим, *Є*вген, *Є*вропа, *є*піскоп.

б) у словах рідко вживаних, де воно вимовляється як е, через *е*: *е*вакуація, *е*волю-

ція, *е*гоїзм, *е*кватор, *е*кзамен, *е*кскурсія, *е*легія, *е*лемент, *е*нергія, *е*підемія, *е*пізод, *е*пітет, *е*тика, *е*тимологія, *е*тнографія, *е*фект, *е*поха, *е*стетика, *е*хо.

7. Початкове *і* в чужих словах пишемо через *і*: *і*сторія, *і*мперія, *і*дол, *і*дея, *І*род, *і*нститут, *і*нтелігент, *і*гумен, *і*ронія, *І*спанія, *І*ндія, *І*ван, *і*міграція, *і*нституція, *і*нспектор.

8. В чужих словах пишемо *-ія, -іє*, а не -іа, -іе: матер*іял*, ген*ія*льний, спец*ія*льний, ф*ія*лка, вар*ія*нт, д*ія*вол, д*ія*кон, п*іє*тизм, г*іє*на.

9. Чужоземне *-іо-* звичайно передається через *іо*: п*іо*нер, ембр*іо*н, б*іо*скоп, соц*іо*логія. В декількох словах, котрі більше поукраїнізувалися, *іо* чергується з *йо* — однаково добре пишеться: кур*іо*з і кур*йо*з, сер*іо*зний і сер*йо*зний. Окрім того: бул*ьйо*н, міл*ьйо*н, медал*ьйо*н.

10. Після приголосних зубних: *д, т, з, с*, шиплячих: *ж, ч, ш* і після *р* у чужих словах (тільки не в іменнях власних) пишемо *и* (а не і): *ди*ректор, *ди*пломат, *ти*п, *ти*ран, ан*ти*христ, універс*и*тет, му*зи*ка, пропо*зи*ція, *ши*фрований, ре*жи*м, фаб*ри*ка.

Після всіх инших звуків пишемо *і*: *мі*трополіт, *єпі*скоп, євангел*і*ста, пуб*лі*ка, ма-

*ні*фест, *міні*стр, аму*ні*ція, прін*ці*п, *бі*блія, *фі*гура, у*ні*версал, хро*ні*ка, ар*хі*в, ар*хі*діякон, *бі*бліотека і т. д.

Увага: До хрещених іменнів та назв це правило прикладається тільки тоді, коли вони не зукраїнізовані: М*і*кель, М*і*каела, М*і*клош, Ф*іл*іппо, Луз*і*танія і т. д., а коли вони зукраїнізовані, то пишемо *и:* М*и*хайло, М*и*хал*и*на, М*и*кола або М*и*колай (Н*и*колай), П*и*лип або Ф*и*л*и*п, Єг*и*пет, С*и*рія, Р*и*м.

11. У прізвищах чуже *і* після зубних та шиплячих однаково передаєтьсь через *і*: *Д*ізраел*і*, *Д*ільман, *Т*ільмон, *Т*іде, *Т*імур, Ма*з*іні, *З*ібер, де-Бю*с*і, Рос*с*іні, де-Нан*жі*, Склюде*рі*.

12. У чужих словах перед голосною та перед звуком *й* пишемо *і* (а не и): Франц*ія*, Рос*ія*, Австр*ія*, Аз*ія*, істор*ія*, матер*іял*, ар*хіє*рей, Антон*ій*, Онофр*ій*, Григор*ій*, Горац*ій*; але можна писати: диякон, диявол, Гаври*їл*.

13. Букву *і*, що стоїть у чужих словах після голосної, передаємо через *ї* (а не *і)*: Ка*ї*н, Мих*аїл*, Гавриїл, Р*а*ф*аї*л, Ен*еї*да, ар*хаї*чний, гер*ої*чний, р*уї*на, арх*аї*зм.

14. Чужий дифтонг *аи* передаємо через

ав: *ав*тор, *ав*тограф, *ав*диторія, *ав*дієнція, л*ав*ровий, *Ав*густ, *Ав*стрія, ф*ав*на, ф*ав*ністичний, Т*а́в*рія, *ав*кціон. Аналогічно — лок*ав*т, бр*ав*нінг.

Тільки перед голосними передаємо той дифтонг через *ау*, а не через ав: *Ау*е, *Ау*ербах, Шопенг*ау*ер.

